

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
Development of Instructional Learning Packages On Major Principles Of
Buddhism In Social Studies Religion And Culture Strand
For Prathomsuksa 5 Students

กานต์กนิษฐา ทองนา¹
ราตรี นันทสุนทร²
นवलอนงค์ บุญฤทธิพงษ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้ ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 27 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนตลาดหนองหวาย ตำบลท่าชนะ อำเภотаชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ชุด แบบทดสอบย่อย 4 ฉบับๆ ละ 10 ข้อ มีค่าความยาก 0.36–0.64 ค่าอำนาจจำแนก 0.20–0.67 และค่าความเชื่อมั่น 0.71 0.73 0.71 และ 0.74 ตามลำดับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 ข้อ มีค่าความยาก 0.40 - 0.64 ค่าอำนาจจำแนก 0.20–0.60 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และแบบสอบถามความพึงพอใจมีอำนาจจำแนกทุกรายการและค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบได้แก่ สถิติทดสอบที.

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.59/81.11 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

¹ มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ABSTRACT

This research aimed to create and develop Instructional learning packages on major principles of Buddhism. It was also to compare achievement before and after using the Instructional Learning Packages, and the find out the satisfaction level of Prathomsuksa 5 students toward Instructional learning packages on major principles of Buddhism in Social Studies Religion and Culture Strand. Data was collected from 27 students who studied Prathomsuksa 5, semester 1, academic year 2015. They were in Taladnongvay School Tachana Sub-district Tachana District Surat Thani. The research instruments were 4 Instructional learning packages. Each Instructional learning packages consisted of 4 copies with 10 items ($p = 0.20 - 0.80$, $B = 0.20 - 0.67$, $r_{cc} = 0.71$ 0.73 0.71 and 0.74 respectively), and the achievement test with 20 items ($p = 0.40 - 0.64$, $r = 0.20 - 0.60$, $r_{tt} = 0.73$). Satisfaction questionnaire was also used ($\alpha = 0.74$). Data were analyzed with descriptive statistic; percentage, mean standard deviation and dependent t-test.

The research results revealed that the Instructional learning packages on major principles of Buddhism got efficiency (E_1/E_2) at 82.92/81.25. The comparison results of achievement after using Instructional learning packages was higher than preliminary process. It was at statistical significant level of 0.05. Furthermore, the students' satisfaction level toward using Instructional learning packages was the most.

Key word : Instructional learning packages, Major Principles of Buddhism, Social Studies Religion and Culture Strand

บทนำ

การพัฒนาสังคมไทยที่ผ่านมาจะเห็นว่าการพัฒนานั้นจะมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้เป็นหลัก ทำให้สังคมไทยที่เรียกกันว่า เป็นสังคมชาวพุทธ มีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นซึ่งมีผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่นปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรมปัญหาทางจิต ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่ล้วนแล้วเกิดมาจากปัญหาความสัมพันธ์ทางศีลธรรม โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมของคนในสังคม เช่นการหย่อนยานในศีลธรรม จริยธรรมละเลยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ขาดระเบียบวินัย มีการเอาใจเอียงเปรียบกันมากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงามของไทยค่อย ๆ จางหายไป พร้อมกันนั้นก็ยังมีปัญหาการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น และค่านิยมแบบวิถีพุทธ (จิตราภรณ์ บัวจรัส. 2558)

ในสภาวะปัจจุบันที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สภาพบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านวัตถุ ซึ่งบางครั้งการพัฒนาดังกล่าวอาจจะทำให้วัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยถูกปล่อยปละละเลย หรือเกิดกระแสวัฒนธรรมอื่นเข้ามาแทนที่ นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็ก เยาวชน และประชาชนอย่างรุนแรง ทำให้สังคมเกิดการเรียนรู้ที่ผิดพลาด เกิดกระแสมุ่งเน้นไปให้ความสำคัญทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ (กรมศาสนา. 2550 : 142) ข้อมูลข่าวสาร

วัฒนธรรม ตลอดจนแนวความคิดต่างๆ จึงถ่ายทอดสู่คนไทยได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน สังคมไทยที่มีความเอื้ออาหาร หากไม่มีการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด อาจทำให้เยาวชนหรือผู้ใหญ่ในอนาคตตกเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงหากตามการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วไม่ทัน ก็จะถูกยัดเยียดในสังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างยาก (สมบัติ การจรรักษ์พงศ์. 2549 : 1)

จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่าปัญหาหลักในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรมมีผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาสาระมากมาย น่าเบื่อหน่าย ไม่สนุก ไม่น่าเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ก่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตแต่การถ่ายทอดคุณธรรมเหล่านี้ เป็นเรื่องนามธรรม ยากต่อการเข้าใจสำหรับนักเรียน ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนการที่นักเรียนถูกชักจูงจากสื่อต่างๆ ให้มีความเชื่อและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม

ด้วยสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าเพื่อหาแนวทางนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการของนักเรียน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงและนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันเกิดองค์ความรู้ในตนเอง โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาการเรียนรู้ เนื่องจากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อการสอนที่สามารถตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จากบัตรความรู้ บัตรกิจกรรม แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ครูผู้สอนเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ แล้วยังทำให้นักเรียนทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 51)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 80/80
2. นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตลาดหนองหวาย ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 27 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ชุด คือ

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ไตรสิกขา

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง โอวาท 3

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 แผน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง พระรัตนตรัย จำนวน 3 ชั่วโมง

2) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ไตรสิกขา จำนวน 3 ชั่วโมง

3) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง โอวาท 3 จำนวน 4 ชั่วโมง

4) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต จำนวน 2 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบย่อย จำนวน 4 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความยาก 0.36 – 0.64 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 – 0.67 และค่าความเชื่อมั่น 0.71 0.73 0.71 และ 0.74 ตามลำดับ

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ 20 ข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.64 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.60 และค่าความเชื่อมั่น 0.73

5. แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ มีอำนาจจำแนกทุกรายการและค่าความเชื่อมั่น 0.74

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดลองก่อน – หลัง (One Group Pre-Posttest Design) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชุด เมื่อจบแต่ละชุดทำแบบทดสอบหลังเรียน
3. เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 4 ชุด ให้นักเรียนทำแบบทดสอบรวมหลังเรียน (Post-test)
4. ให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (dependent t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่ม	ค่าประสิทธิภาพ
1:1:1	71.67/70.00
3:3:3	78.33/75.00
กลุ่มใหญ่	82.59/81.11

จากตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา จากการทดลองกลุ่ม 1:1:1 3:3:3 และกลุ่มใหญ่ ได้ค่าประสิทธิภาพ 71.67/70.00 78.33/75.00 และ 82.59/81.11 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S_D	df	t
ก่อนเรียน	6.85	2.231	7.59	2.09	26	18.79*
หลังเรียน	14.44	1.888				

*p<.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา สูงขึ้น

3. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านปัจจัย	4.66	0.66	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.65	0.64	มากที่สุด
ด้านผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	4.57	0.70	มากที่สุด
รวม	4.63	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครั้งที่ 1 นักเรียนกลุ่มรายบุคคล จำนวน 3 คน (1:1:1) คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน อย่างละ 1 คน ได้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา (E_1/E_2) เท่ากับ 71.67/70.00 ครั้งที่ 2 นักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน (3:3:3) คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน อย่างละ 3 คน ได้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา (E_1/E_2) เท่ากับ 78.33/75.00 และกลุ่มใหญ่ จำนวน 27 คน ได้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา (E_1/E_2) เท่ากับ 82.59/81.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ 80/80

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียนตามหนังสือพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับครู คำชี้แจงสำหรับนักเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ใบงานกิจกรรม บัตรเนื้อหาบัตรเฉลยใบงาน แบบทดสอบหลังเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน เป็นต้น ซึ่งส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552 : 69) และผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เป็นไปตามขั้นตอนการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย คำชี้แจงสำหรับครู คำชี้แจงสำหรับนักเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ใบงานกิจกรรม บัตรเนื้อหาบัตรเฉลยใบงาน แบบทดสอบหลังเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้พัฒนาขึ้นจากกลุ่ม 1:1:1 กลุ่ม 3:3:3 และกลุ่มภาคสนาม

สำหรับการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น มีผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา หลักสูตร และการวัดประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์พร้อมทั้งนำไปทดลองใช้ โดยทดลองกลุ่มรายบุคคล จำนวน 3 คน กลุ่มเล็กจำนวน 9 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ให้มากที่สุด ส่งผลให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนานักเรียนในการเรียนรู้หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา มุ่งสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์และนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยได้ออกแบบการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม สามารถดึงดูดความสนใจ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ยึดหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งคำชี้แจงสำหรับครูคำชี้แจงสำหรับนักเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ใบงานกิจกรรม บัตรเนื้อหาบัตรเฉลยใบงาน แบบทดสอบหลังเรียน บัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน มีการจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม สามารถดึงดูดความสนใจ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวความคิดหลัก ดังนี้แนวคิดที่ 1 เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งในการจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยช่วยเหลือแนะนำตามความเหมาะสมแนวคิดที่ 2 เป็นแนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากที่เคยยึดครูเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งเรียนรู้มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อต่างๆ ในรูปของชุดกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะแนวการเรียนรู้ให้แนวคิดที่ 3 เป็นแนวคิดที่พยายามจะจัดระบบการผลิตและการใช้อุปกรณ์ มาเป็นสื่อการสอนแบบประสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยนักเรียนในการเรียนรู้มากกว่าที่จะใช้ช่วยครูในการสอนแนวคิดที่ 4 เป็นแนวคิดที่พยายามจะสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครู นักเรียนและสิ่งแวดล้อม โดยนำสื่อการสอนและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันแนวคิดที่ 5 เป็นแนวคิดที่ยึดหลักการจิตวิทยา มาจัดสภาพการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทราบข้อมูลย้อนกลับว่าการทำงานของตนเองถูกหรือผิด มีการเสริมแรงทางบวก ได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณฯ สุลีทัศน์ (2555) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศาสนพิธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 80/80 ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศาสนพิธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.24/82.21 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ปรากฏว่า จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ทั้ง 4 ชุด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุดินาฎ ชมศิลป์ (2552) ชูลีพร กอบก่า (2554) ศุภานัน เอกธีรธรรม (2552) สุภาวดี คะระนันท์. (2553) สุพรรณฯ สุลีทัศน์ (2555) ที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ ต้องมีการศึกษาขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองตามขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้ทบทวนบทเรียนในเวลาว่าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ตามความเหมาะสมเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อประสมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ในแบบอื่นๆ และใช้เทคนิคอื่นๆ ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น มีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการใช้แผนผังมโนทัศน์ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เอกสารอ้างอิง

- จิตรภรณ์ บัวจำรัส. สัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา[Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.br.ac.th/elearning/social/jitraporn/Buddhism%20%20M6/Unit11_1.html [2558, สิงหาคม 6]. 2558 .
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์คอปอเรชั่น, 2552.
- ชุตินาฏ ชมศิลป์. การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง Northern Thai Food. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2552.
- ชุลีพร กอบก้า. การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.
- ศุภานัน เอกธีรธรรม. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง บรรยากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2552.
- สมบัติ การจนารักษ์พงศ์. คู่มือการประเมินทักษะการคิด. กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2549.
- สุพรรณษา สุลีทัศน์. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศาสนพิธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2555.
- สุภาวดี คระนันท์. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2545.